

Odpovědné zadávání jako podpora absolventů i zájemců o studium

V posledních letech narážejí zaměstnavatelé opakovaně na nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců především v technických oborech, a to na všech kvalifikačních úrovních. Zájem studentů o tyto obory mohou zvýšit absolvované exkurze či stáže v jednotlivých podnicích a provozech. Jedná-li se o stavebnictví, mohou si studenti rozšířit povědomí o oboru přímo na stavbách nebo při přípravě projektové dokumentace. Zprostředkovat uvedenou možnost mohou i odpovědně zadané veřejné zakázky, v nichž se k tomu dodavatel zaváže.

Stejně jako mohou veřejní zadavatelé požadovat po svých dodavatelích, aby v rámci zakázek zaměstnávali osoby dlouhodobě nezaměstnané či jinak znevýhodněné na trhu práce, mohou vhodné zakázky využít k tomu, aby v jejich rámci zajišťovali zvyšování povědomí o možnosti uplatnění v určitých oborech formou exkurzí či podporovali absolventy vybraných oborů.

Žákům a studentům nepochybně prospěje, když získají při exkurzích povědomí o různých oborech, dříve než se budou muset rozhodnout o dalším vývoji své přípravy na povolání. Atraktivní jim pak mohou přijít i obory, o nichž by předtím ani neuvažovali, pokud by je neznali. Absolventi mohou při stáži získat odbornou praxi ve svém oboru a přirozeně se zvyšuje jejich možnost uplatnění na trhu práce. Pokud zadavatelé začnou používat požadavky v souvislosti se vzděláváním, praxí či rekvalifikací ve velkých zakázkách a v širším měřítku, mohou podpořit i zaměstnanost v rámci daného regionu.

O možnosti využít strategický přístup pro řešení přidané společenské hodnoty se zmiňuje již publikace Evropské komise z roku 2011 *Buying Social – A Guide to Taking Account of Social Considerations in Public Procurement*, česky *Sociální nakupování – Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek*, dostupná také na sovz.cz.

Ve výčtu možností, jak v rámci zadávání veřejných zakázek podporovat vzdělávání a zaměstnanost, jsou uvedeny následující příklady sociálních hledisek, jež lze zahrnout do smluvních ustanovení o plnění zakázky: „*Mohou mít za cíl zejména podporu odborné přípravy na daném místě, zaměstnávání osob, které čelí zvláštním obtížím v procesu začlenění, boj proti nezaměstnanosti [...] zaměstnat dlouhodobě nezaměstnané nebo provádět*

Ing. Petr Kocián

Projekt Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání, MPSV

Lenka Hollerová, DiS.

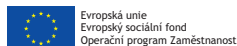
Vedoucí oddělení VZ, město Jičín

vzdělávací opatření pro nezaměstnané nebo pro mládež.“

Podporu vzdělávání, praxe a rekvalifikace – či obecně získávání nových dovedností – nelze přirozeně zahrnout do jakékoliv zadávací dokumentace. Požadavky vyjádřené v tzv. zvláštní podmínce plnění (viz níže) musejí mít přímou souvislost s předmětem plnění zakázky; nelze tedy po dodavateli požadovat například poskytnutí praxe v oboru, který nesouvisí s plněním zakázky, apod. Pro použití zvláštní podmínky plnění spojené s podporou vzdělávání, praxe a rekvalifikace je vhodné vybírat především veřejné zakázky, jejichž plnění probíhá po delší dobu a které nejsou v průběhu realizace přerušovány.

V zadávacím řízení

Zadavatel musí mít vždy na paměti, že při definování podmínek, požadavků nebo kritérií hodnocení v zadávacím řízení je nutné v souladu s § 6 ZZVZ dodržovat základní

Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci
s Ministerstvem zemědělství pořádá pátý ročník konference:

ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ 2020

Nové příklady, zkušenosti a výzvy

10.- 11. června 2020

Kongresové centrum ČNB, Praha (Senovážné náměstí 30, Praha 1)

Odborníci budou diskutovat o trendech ve společensky odpovědném zadávání veřejných zakázek jak z evropské, tak z české perspektivy. Účastníci mohou očekávat řadu příkladů dobré praxe i otevření témat, která jsou pro Českou republiku nová.

Akce je určena zejména pro zadavatele, odborníky na témata veřejných zakázek a udržitelnosti, vedoucí představitelů měst, obcí, krajů a státních institucí a dalších veřejných zadavatelů.

Více o programu a registrace na: www.sovz.cz/akce

Projekt Odpovědný přístup k veřejným nákupům – Strategické zadávání veřejných zakázek je spolufinancován EU.

zásady zadávání veřejných zakázek, tedy i zásadu přiměřenosti nově výslovně definovanou v zákoně.

Předpokladem vhodného nastavení požadavků v zadávací dokumentaci, a tedy efektivního řešení, je také znalost trhu. Při definování zadávacích podmínek lze využít institut tzv. předběžných tržních konzultací ve smyslu § 33 ZZVZ, při kterých může zadavatel získat zpětnou vazbu od potenciálních uchazečů. Může se dozvědět, zda jsou požadavky na zapojení studentů, absolventů nebo osob s nízkou kvalifikací vhodně a přiměřeně nastaveny a zda jsou pro potenciální dodavatele splnitelné. Z předběžných tržních konzultací může vyplynout i jiné, vhodnější řešení.

V praxi lze v zadávacím řízení podporovat vzdělávání, praxi a rekvalifikaci formou zadávací podmínky, tzv. zvláštní podmínky plnění v zadávací dokumentaci ve smyslu § 37 odst. 1 písm. d) ZZVZ, anebo obchodní podmínky ve smlouvě. Nedodržení takového smluvního ujednání při plnění ve-

řejné zakázky pak může být sankcionováno smluvní pokutou či odstoupením zadavatele od smlouvy.

V některých případech může být vhodnější zařadit podporu tohoto společenského tématu do mul-

Absolventi získají při stáži praxi ve svém oboru a zvýší se i možnost jejich uplatnění na trhu práce

tikriteriálního hodnocení, tudíž míru nebo způsob naplnění ponechat na rozmyslu a možnostech dodavatele a toto následně hodnotit. Například lze jako dílčí hodnotící kritérium hodnotit počet osob z cílové skupiny (studenti, absolventi, osoby s nízkou kvalifikací apod.), kterým dodavatel po dobu plnění veřejné zakázky poskytne praxi, zvýší kvalifikaci či poskytne rekvalifikaci, s tím že čím více osob se takto do veřejné zakázky zapojí, tím více bodů v hodnocení získá. Hodnotící kritéria uvedená v nabídce a následně hodnocená

zadavatelem musejí být v průběhu realizace veřejné zakázky plněna a jejich nedodržení bývá sankcionováno smluvními pokutami nebo může být důvodem pro odstoupení zadavatele od smlouvy.

Příležitosti pro uplatnění

Příležitosti k podpoře vzdělávání, praxe a rekvalifikace (příp. získávání nových dovedností) lze snadno najít například v zakázkách na stavební práce a v zakázkách na služby projektantů a architektů. Ve veřejných zakázkách na projektovou činnost lze požadovat zapojení studentů či absolventů, kteří si mohou zvýšit odbornou kvalifikaci a prakticky si ověřit své dovednosti. To jim pak umožní lepší uplatnění na trhu práce.

V rámci veřejných zakázek na stavební práce je vhodné uplatnit například podmínku poskytnutí odborné praxe učňům či zapojení nekvalifikovaných zaměstnanců, kteří si mohou zvýšit nebo získat kvalifikaci v oborech potřebných při realizaci stavby. Tím se zlepší jejich postavení na trhu práce i po skončení plnění dané veřejné zakázky.

Většina zakázek se teritoriálně pojí s místem dodávky, místem poskytování služeb a u stavebních zakázek s místem, kde se

Obecně existuje mnoho příležitostí na podporu vzdělávání, praxe a rekvalifikací. Vždy je však třeba vzít v potaz konkrétní potřeby zadavatele a zohlednit předmět, rozsah a místo plnění veřejné zakázky. V tomto ohledu je vhodné spolupracovat se školami, univerzitami či úřady práce.

provádějí stavební práce. Zejména v rámci veřejných zakázek na stavební práce nebo služby se často najímají přímo v místě stavby či poskytování služby nekvalifikované osoby nebo osoby s nižší kvalifikací, například stavební dělníci, osoby provádějící úklid apod. Zavedením podmínky zvýšení kvalifikace či rekvalifikace takových osob v průběhu plnění veřejné zakázky se často podpoří právě zvýšení kvalifikace osob v daném regionu nebo přizpůsobení jejich kvalifikace potřebám regionu.

Příklad města Jičína

Jičín se hlásí ke konceptu odpovědného veřejného zadávání od roku 2018. Tento přístup má nyní zakomponován ve vnitřní směrnici o zadávání veřejných zakázek schválené

radou města. Směrnice je závazná pro všechny zaměstnance města zařazené do městského úřadu, městské policie, příspěvkové organizace zřízené městem a pro uvolněné i neuvolněné zastupitele. Odpovědný přístup k veřejným zakázkám byl zanesen do strategického plánu rozvoje města a také byla deklarována a radou města schválena snaha Městského úřadu Jičín hledat odpovědná a udržitelná řešení v rámci svých aktivit, která by vedla k posílení reputace organizace v očích veřejnosti i zaměstnanců. V neposlední řadě Jičín uzavřel memorandum o spolupráci v oblasti rozvoje odpovědného veřejného zadávání s Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Jak bylo uvedeno výše, v současné době v celé společnosti panuje velká poptávka po technicky

vzdělaných pracovnících, ať už se to týká řemeslných oborů, nebo i technicky vzdělaného středního managementu, jako jsou projektanti, technické dozory staveb, technici ve veřejné správě apod. Jičín nepříznivou situaci vnímá i prostřednictvím informací od dodavatelů, kteří se podílejí na stavebních zakázkách ve městě.

Město ve své samostatné působnosti vykonává zákonem vymezené činnosti, v jejichž rámci vytváří předpoklady mimo jiné pro rozvoj výchovy a vzdělávání. V Jičíně jsou čtyři základní školy, jejichž vedoucí představitelé také zaznamenávají úpadek zájmu dětí o technické předměty a další technické vzdělávání, ať už v učebních oborech, nebo středních technických školách. Důvodů je zřejmě celá řada, ať obtížnost, neatraktivita, ale i určitá neznalost a obavy z prostředí, jež se dnešním dětem vlivem celospolečenských změn vzdálilo.

Situaci s absencí technicky vzdělaných osob Jičín dlouhodobě intenzivně pociťoval. Proto se město začalo zaobírat myšlenkou propojovat teorii s praxí pomocí názorných ukázek stavebních činností na svých objektech v rámci veřejných zakázek. Při přípravě zadávací dokumentace také svůj záměr uspořádat exkurze diskutovalo s řediteli základních škol, tak aby bylo možné exkurze začlenit do učebního plánu.

V rámci přípravy veřejné zakázky na stavební práce na akci Stavební úpravy a změna užívání objektu čestného dvora v Jičíně – III. etapa se diskutovalo potřeba začlenit propojení teoretických znalostí, které děti nabyly v rámci školního vyučování (matematika, fyzika, pracovní vyučování) a jež by se promítly do praktické ukázky přímo v průběhu rekonstrukce kulturní památky. Do zadávací dokumentace na předmětnou veřejnou zakázku byl prostřednictvím

PRO INSPIRACI

Z formuláře nabídky zadávací dokumentace:

PROHLÁŠENÍ KE SPOLEČENSKY ODPOVĚDNÉMU PLNĚNÍ VEŘEJNÉ ZAKÁZKY
Účastník čestně prohlašuje, že bude-li s ním uzavřena smlouva na veřejnou zakázku:

- » zajistí po celou dobu plnění veřejné zakázky: (i) plnění povinností vyplývajících z právních předpisů České republiky, zejména pak z předpisů pracovněprávních, předpisů z oblasti zaměstnanosti a bezpečnosti ochrany zdraví při práci, a to vůči všem osobám, které se na plnění smlouvy budou podílet; plnění těchto povinností zajistí účastník i u svých poddodavatelů; (ii) řádné a včasné plnění finančních závazků svým poddodavatelům;
- » umožní exkurze na stavbě díla včetně výkladu žákům základních škol (8.–9. třída) s cílem podpořit zájem o studium/práci v technických oborech; maximální možný počet je omezen na dvě exkurze za dobu trvání díla v domluvených termínech, maximální počet žáků je 15.

Ze smlouvy o dílo:

Zhotovitel se objednateli zavazuje, že:

- » po celou dobu plnění smlouvy zajistí: (i) plnění povinností vyplývajících z právních předpisů České republiky, zejména pak z předpisů pracovněprávních, předpisů z oblasti zaměstnanosti a bezpečnosti ochrany zdraví při práci, a to vůči všem osobám, které se na plnění smlouvy podílejí; plnění těchto povinností zajistí dodavatel i u svých poddodavatelů; (ii) řádné a včasné plnění finančních závazků svým poddodavatelům;
- » umožní exkurze na stavbě díla včetně výkladu žákům základních škol s cílem podpořit zájem o studium/práci v technických oborech; maximální možný počet je omezen na dvě exkurze za dobu trvání díla v domluvených termínech, maximální počet žáků je 15.

formuláře nabídky, který jsou dodavatelé povinni vyplnit při jejím podání, vložen požadavek zadavatele na umožnění exkurze na stavbě díla včetně výkladu žákům základních škol (8.–9. třída), s cílem podpořit zájem o studium/práci v technických oborech. Maximální možný počet je omezen na dvě exkurze za dobu trvání díla v domluvených termínech, maximální počet žáků na exkurzi je omezen na 15.

Dodavatelé v části formuláře Prohlášení ke společensky odpovědnému plnění veřejné zakázky čestně prohlásili, nejen že umožní exkurze, ale též že po celou dobu plnění veřejné zakázky zajistí: (i) plnění povinností vyplývajících z právních předpisů České republiky, zejména z předpisů pracovněprávních, předpisů z oblasti zaměstnanosti a bezpečnosti ochrany zdraví při práci, a to vůči všem osobám, jež se budou na plnění smlouvy podílet; plnění těchto povinností zajistí účastník i u svých poddodavatelů; a (ii) řádné a včasné plnění finančních závazků svým poddodavatelům. Tím dochází rovněž ke zlepšování řízení a kultivaci dodavatelských vztahů, z čehož v důsledku profituje zadavatel i společnost.

Společenský přínos ocenil i dodavatel

V rámci uvedeného zadávacího řízení obdrželo město Jičín dvě nabídky. Při podpisu smlouvy s vítězným dodavatelem se kromě standardních otázek, které se obvykle v rámci úvodních jednání řeší, diskutoval též požadavek města na provedení exkurzí pro děti. Vítězný dodavatel připustil, že se s podobným požadavkem v rámci veřejné zakázky ještě neseťkal – nicméně jej vnímá pozitivně, jelikož se hlavně sami dodavatelé setkávají s kritickým nedostatkem technického personálu a každý, byť malý pokus o řešení situace vítají.

Jak zadavatel, tak od prvních jednání vybraný dodavatel kladli

„Pořádáním exkurzí a popisných ukázek technických činností v rámci veřejných zakázek města Jičína pro děti z našich základních, ale i mateřských škol se snažíme vzbudit jejich zájem o technické obory a já osobně to vnímám jako velkou investici do budoucna, která má smysl a opodstatnění,“ popisuje starosta Jičína JUDr. Jan Malý.

velký důraz na bezpečnostní situaci při plánovaných exkurzích. Bezpečnost byla již při plánování zadávací dokumentace důvodem pro omezení skupin žáků na 15 a počtu exkurzí na dvě. S dodavatelem bylo dohodnuto, že na začátku exkurze budou žáci poučeni o bezpečnosti a obdrží nezbytné ochranné pomůcky.

Důležité je vzbudit zájem u žáků, a to čím dříve, tím lépe. Proto například u další městské zakázky na akci Stavební úpravy bytového domu Na Jihu 541–544, zadané v otevřeném podlimitním řízení na stavební práce, byl opět vítězný dodavatel zavázán, že umožní exkurzi na stavbě díla včetně odborného výkladu v rámci umístování budek pro netopýry do zateplovacího systému, avšak tentokrát pro děti z MŠ, s cílem ukázat propojení péče o životní prostředí s bytovou výstavbou. ▲

SHRNUTÍ

- **Zavázání vítězných dodavatelů k umožnění exkurzí a popisných ukázek technických činností pro žáky školních, ale i předškolních zařízení se městu Jičínu jeví jako smysluplná a užitečná aktivita.**
- **Proto ji bude podporovat a více začleňovat do svých plánovaných veřejných zakázek.**
- **Město Jičín není jediné, které se tomuto tématu v rámci aplikace odpovědného veřejného zadávání v praxi věnuje. Další inspirující příklady najdete na webu sovz.cz/temata/vzdelavani-jako-tema-pro-ovz.**